

Секція: ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Голови: д.е.н., проф. Б. Андрушків, д.е.н. проф. О.В. Панухник, д.е.н. Р.П. Шерстюк

Вчений секретар: к.е.н. Р.А. Оксентюк

УДК 504.062:658

Юрій Вовк, к.т.н., доц., Ірина Вовк, к.е.н., ст. викл., Олег Цьонь, к.т.н., доц.
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В СИСТЕМАХ ТРАНСПОРТУ ТА СФЕРІ ПОСЛУГ

Yuriy Vovk, Ph.D., Assoc. Prof., Iryna Vovk, Ph.D., Oleh Tson, Ph.D., Assoc.Prof.

RESOURCES SAVINGS IN TRANSPORT SYSTEMS AND SERVICES SECTORS

Забезпечення сталого розвитку суспільства є однією з найбільш актуальних задач, яка стоїть перед людством. Сталий розвиток – це модель економічного зростання, в якій використання ресурсів направлено на задоволення потреб людини при збереженні навколишнього середовища, так що ці потреби в розвитку можуть бути задоволені не тільки в сьогоденні, але й для майбутніх поколінь. Як сформулювала визначення сталого розвитку у своїй доповіді Комісія Брундтланд (відома як World Commission on Environment and Development), це розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Нестабільність економічних процесів, залучення у процес виробництва нераціональної кількості ресурсів є однією із причин погіршення стану навколишнього природного середовища та якості життя людини, а отже, говорити про сталий розвиток суспільства неможливо. Тому на часі створення передумов для переходу до нового рівня ресурсного споживання, який передбачає запровадження ефективних засобів з енерго- та ресурсозбереження шляхом застосування як ринкових важелів, так і державного регулювання використання ресурсів.

Створення продуманого механізму ресурсозбереження забезпечує високу ефективність ресурсовикористання на усіх етапах виробництва та споживання. Ресурсозабезпеченість дозволяє досягти підприємству сталого рівня економічного розвитку, зменшити антропогенне навантаження, суттєво покращити стан навколишнього середовища. На сьогодні постає необхідність застосування передових інноваційних технологій, але через брак коштів з кожним роком все більше загострюється проблема раціонального використання ресурсів у виробництві та споживанні, що знижує рівень конкурентоспроможності підприємств.

Серед вітчизняних науковців і практиків, котрі здійснили вагомий внесок у розроблення комплексної системи ресурсозбереження та ресурсовикористання варто назвати таких, як Б. Андрушків, О. Батура, В. Геєць, І. Іпполітова, М. Ковалко, Ю. Лола, Ю. Мазін, В. Микитенко, М. Паламарчук, С. Половнікова, Л. Рубан, С. Скоков, І. Сотник та ін. [1-8]. Енергоефективність відрізняється від енергозбереження тим, що не тільки передбачає скорочення зайвих витрат енергії і ресурсів, але і максимізує економічний ефект від витраченої енергії. До останнього часу недостатня ефективність компенсувалася невисокою ціною на енергоносії. Сьогодні ситуація ускладнилася. Низька якість застарілої і невідповідної сучасним вимогам інженерної, енергетичної і транспортної інфраструктури призвело до того, що сьогодні, наприклад, електроенергія в країні стала дорожчою, ніж в інших промислово розвинених країнах. А отже, якщо не впроваджувати інноваційні системні заходи щодо розвитку комплексної енергоефективності, наша економіка стане неконкурентоспроможною. Фахівці говорять про початок нової епохи і про принципово нові підходи в архітектурі, стандарти енерго- і екоефективності стають головним принципом при будівництві нових та реконструкції старих будівель. Для промислових і громадських будівель, в

тому числі, для об'єктів готельно-ресторанного сервісу, ці тенденції настільки ж актуальні. Енергоефективний підхід до проектування промислових будівель починається вже з грамотного вибору розміщення і планування підприємства з точки зору логістики та транспортної інфраструктури, «стикування» з наявними енергетичними та інженерними мережами, врахування кліматичних умов. Наступним важливим кроком є застосування «енергоефективних» архітектурних і конструктивних рішень. Ці рішення передбачають вибір планування і конструкції будівлі, що знижує витрати на опалення, вентиляцію, кондиціювання. Застосування сучасних теплоізоляційних матеріалів, енергозберігаючих вікон і дверей є далеко не єдиним і навіть не головним чинником. Іншим надзвичайно важливим аспектом виступають інженерні системи, включаючи опалення, очищення повітря, системи доставки води та робочих газів, пожежогасіння тощо. Особливої уваги приділяють сучасними систем рекуперації повітря в приміщеннях, які дозволяють заощадити значно більший відсоток енергії в порівнянні з іншими напрямками енергозбереження. Наступним важливим аспектом ресурсоефективності є раціональна організація виробничих процесів, переміщення вантажів і людей всередині будівлі, правильне зонування, поділ «чистих» і «брудних», «тепліх» і «холодних» зон і вантажопотоків [8].

Цікавою є концепція *Sustainopreneurship* (підприємництво та інновації для сталого розвитку). Це концепція, яка виникла з ранніх концепцій соціального підприємництва та екопідприємництва. Ця концепція означає використання креативного бізнесу для вирішення проблем, пов'язаних із забезпечення сталого розвитку, для створення соціальної та екологічної стійкості як стратегічної мети. Іншими словами, це «бізнес з причиною» – де глобальні проблеми перетворюються на ділові можливості шляхом розгортання інновацій із забезпечення сталого розвитку. Таку концепцію доцільно впроваджувати саме в системах транспорту, сфері послуг, наприклад, готельно-ресторанному та туристському бізнесі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовк Ю.Я. Пути формирования ресурсоэффективной транспортной системы / Ю.Я. Вовк // Экономические тенденции. – 2017, Вып.1, №1. – С.1-7.
2. Микитенко В. В. Формування, нарощення та практичне використання потенціалу системно-універсального функціонування [Електронний ресурс] / В. В. Микитенко, О. О. Прохода // Бізнес навігатор. – 2009. – № 1. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Biznes/2009_1/2009/01/090106.pdf.
3. Ресурсономіка: теоретичні та практичні аспекти / Андрушків Б.М., Вовк І.П., Вовк Ю.Я. та ін. – Тернопіль : Терно-граф, 2012. – 456 с. ISBN: 978-966-457-121-7
4. Сергійчук І. І. Складові системи адаптивного управління в структурі механізму формування підприємством масштабу діяльності / І. І. Сергійчук // Экономика и управление. – 2012. - № 3. – С. 147-153.
5. Хандріх Л. Концепція стратегії низьковуглецевого розвитку України. Програма інвестування та економічної модернізації / Л. Хандріх // The consulting company of DIW Berlin, DIW econ GmbH, 2015. 52 с.
6. COMeSafety. (2009). Cooperative Mobility for Energy Efficiency. Retrieved from: <http://www.ecomove-project.eu/links/comesafety/>
7. Vovk, Y. (2016). Resource-efficient intelligent transportation systems as a basis for sustainable development. Overview of initiatives and strategies. Journal of Sustainable Development of Transport and Logistics, 1(1), 6-10. doi:10.14254/jsdtl.2016.1-1.1.
8. Вовк Ю.Я. Комплексний підхід до вирішення проблем ресурсозбереження виробничих підприємств, сфери послуг та транспорту / Ю.Я. Вовк, О.Л. Ляшук, І.П. Вовк // Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції "Транспорт: механічна інженерія, експлуатація, матеріалознавство (ТМІЕТ – 2017)", 21-22 вересня 2017 року, Херсон: ХДМА, 2017. - С. 15-16.